

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• F O R R E L I G I O N O G K U L T U R •

74. ÅRGANG

20. JANUAR 1962

A V I N N H O L D E T :
T O P R O S E N T (L E D E R) - I G O D V I L J E N S T E G N - O M S Y K -
D O M O G T R O - H E I N R I C H B Ø L L - B L I K K P Å T I D E N - L I T T E -
R A T U R - U T L A N D E T

NR
2

N E S T E N U M M E R U T K O M M E R 3. F E B R U A R 1 9 6 2

Har De funnet

girokortet i nr. 1 av St. Olav? Hvis ikke, vennligst gi beskjed, og vi sender et ekstra. Vi takker alle som nå innbetaler kontingenten for 1962, og ber om at abonnentens navn blir skrevet tydelig på talongen.

Postgirokonto nr. 153 21. (Det tidligere nummer er utgått.) Kontingenten kan om ønskes også betales til bankgiro 3956/163, eller direkte til ekspedisjonen i

ST OLAV BOKHANDEL, Akersv. 5, Oslo.
Tlf. 42 31 70

UTVEKSLING LUXEMBOURG—NORGE

Kvinnelig student, 19 år, snakker engelsk, fransk og tysk, ønsker ferieopphold til sommeren hos norsk familie med jevnaldrende. Ung norsk pike får til gjengjeld opphold hos katolsk familie i Luxembourg. Henv.: Benediktinerpater B. Müller, Abbaye S. Maurice, Clervaux, Luxembourg.

«MEN HVEM SIER DERE JEG ER?»

En nøkkel til evangeliene.

Til bruk i ungdomslag og studiesirkler har sr. Marie-Louise O.P. utarbeidet et bibelkurs som vil kunne fåes kjøpt ved henvendelse gjennom Unge Norske Katolikkers Forbund, Akersveien 5, Oslo.

Bibelkurset koster kr. 5, og egner seg utmerket til selvstudium.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	} Oslo
Bispegården	
St. Josephs Institutt	
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	
St. Dominikus kirke	
Lunden Kloster	} Bergen
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	
Sta. Katarinahjemmet	} Arendal
St. Franciskus Kirke	
St. Franciskus Hosp.	
St. Pauls Kirke	
Vår Frue Kirke	} Bergen
Marias Minde	
St. Franciskusøstrenes Moderhus	} Tromsø
Øyenklinikken	
St. Josephs Hosp., Drammen	} Hammerfest
St. Torfinns Klinik, Hamar	
St. Elisabeth Inst.	} Hønefoss
St. Mikael's Kirke	
St. Mikael's Prestegård	} Lillestrøm
St. Theresia kirke	
St. Franciskus Hosp.	} Tromsø
St. Magnus Kirke	
St. Magnus presteg.	} Trondheim
St. Elisabeth Hosp.	
Vår Frue Kirke	} Tønsberg
Bispegården	
St. Olavs Kirke, Bispegården	
St. Olavs kirke	
St. Olavs Prestegård	

Ved bestilling av olje:
Oslo 68 34 60 - Service: 41 79 80

R. I. P.

Til de troendes forbønn anbefales vår inderlig kjære mor, svigermor, bestemor, oldemor, søster og tante

MARIE ANDERSEN

som døde fra oss 3. januar, styrket med Kirkens hellige nådemidler. Vår hjerteligste takk for all kjærlig deltagelse under hennes sykdom og bortgang.

Olav. Gulborg.
Søster Anna.
Berit og Helge Müller.
Morten, Siri og Pia.
Balbine Knudsen. Agnes Olsen.
Nevøer og nieser.

ST. OLAV BOKHANDEL

Akersv. 5, Oslo. Tlf. 42 31 70
Åpent mandag til fredag 9.30—16.
Lørdag 9.30—14.

OSLO KATOLSK MENIGHETSPLEIE

Kontortid hver onsdag kl. 11—13.
Akersv. 5, Oslo.

LEGMANNSRÅDET OSLO KATOLSK BISPEDØMME

Kontortid hver onsdag kl. 18—20 i
Akersv. 5, l. etg. Tlf. 41 04 41.

St. Hallvard Kameratklubb

har møte hver torsdag kl. 19.30, i Urtegt. 29, Oslo. Tlf. 68 08 68.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG 21. JANUAR (3. s. etter Epifani): Ep. Rom. 12, 16—21. Ev. Matt. 8, 1—13. Mandag: Vincens og Anastasius, mart. Tirsdag: Raymund, bekj. Onsdag: Timoteus, bisk. og mart. Torsdag: Apostelen Paulus' omvendelse. Fredag: Polykarp, bisk. og mart. Lørdag: Johs. Krysolomos, bisk. og kirkelærer.
SØNDAG 28. JANUAR (4. s. etter Epifani): Ep. Rom. 13, 8—10. Ev. Matt. 8, 23—27. Mandag: Frans av Sales, bisk. og kirkelærer. Tirsdag: Martina, jomfru og mart. Onsdag: Johannes Bosco, bekj. Torsdag: Ignatius, bisk. og mart. Fredag: Kyndelsmesse (Maria renselse). Lørdag: Vår Frues Lørdagsmesse.
SØNDAG 4. FEBRUAR (5. s. etter Epifani): Ep. Kol. 3, 12—17. Ev. Matt. 13, 24—30.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER

OSLO KATOLSK BISPEDØMME:	Stille	Høy-
	messe	messe
OSLO: St. Olavs kirke,	7.00	11.00
Akersveien 5. Bishopen og prestegården	8.30	
42 52 87. Sogneprestkontoret 41 41 61	9.45 m.eng. pr.	
St. Hallvards kirke, Fransiskanerne,	8.30	11.00
Urtegt. 29, tlf. 68 08 68	19.00	
St. Dominikus kirke, Dominikanerne,	8.15-9-	10.00
Neuberggt. 15, tlf. 55 07 71	11.30	
Vår Frue Villas kapell, Montebello,	—	8.30
Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21		
Grefsen kapell, Gladsvei 23, tlf. 212355	—	9.30
Lunden kapell, Trondheimsv. 309,	—	9.00
tlf. 21 25 87		
ARENDAL: St. Franciskus kirke,	8.00	10.45
Tyholmen, tlf. 2209		
BERGEN: St. Pauls kirke,	8.00	10.30
Christiesgt. 16, tlf. 15410	9.00	
Vår Frue kirke, Helleveien	—	9.30
DRAMMEN: St. Laurentius kirke,	8.30	10.30
Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19		
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke,	8.30	10.45
Kongensgt. 9, tlf. 1438		
HALDEN, St. Peters kirke,	8.00	10.45
Kristian V.s pl. 1, tlf. 1168		
HAMAR: St. Torfinns kirke,	8.30	11.00
Torvgaten 113, tlf. 23 75 1		
HAUGESUND: St. Josefs kirke,	8.30	11.00
Haraldsgt. 21, tlf. 3195		
HØNEFOSS: St. Theresia kirke,	8.00	10.30
Vesterngt. 5, tlf. 266		
KRISTIANSAND S.: St. Ansgars kirke,	8.00	10.30
Kirkegaten 3, tlf. 24 225		
LILLEHAMMER: Mariakapellet,	—	10.00
Weidemannsgt. 3, tlf. 52 55 0		
LILLESTRØM: St. Magnus kirke,	8.30	11.15
Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85		
MOSS: St. Mikael's kapell, Ryggeveien 24	—	11.00
PORSGRUNN: Vår Frue kirke,	7.45	10.45
Sverresgt. 26, tlf. 50 79 3		
STABEKK: Maria Kirke,	8.40	10.40
Nyveien 17, tlf. 53 77 35		
STAVANGER: St. Svithun kirke,	8.00	10.30
Dronningensgt. 8, tlf. 25 53 4		
SYLLING: St. Hallvards kapell,	—	—
tlf. 84 90 28 (Drammen)		
TØNSBERG: St. Olavs kirke,		10.45
Sandefjordgt. 1, tlf. 11 94 9		
St. Olavs kapell	8.00	
TRONDHEIM APOSTOLISKE VIKARIAT:		
TRONDHEIM: St. Olavs kirke,	8.30	11.00
Prinsensgt. 2a2. Bishopen og prestegården tlf. 21 21 4	19.00	
St. Elisabeth Hospitals kapell,	6.15	—
Ila, tlf. 20 22 1		
KRISTIANSUND N.: St. Eysteins kirke,	8.00	11.00
Flintegaten 5, tlf. 2779		
MOLDE: St. Sunniva kirke,	8.30	11.00
Parkveien 23, tlf. 1100		
ÅLESUND: Vår Frue kirke,		11.00
Nørvesund, tlf. 3066		
DET APOSTOLISKE VIKARIAT FOR NORD-NORGE:		
TROMSØ: Vår Frue kirke, Storgaten 94.	8.15	10.30
Bishopen og prestegården tlf. 3604		
St. Elisabeth hospital,	6.20	—
Mellomveien 15, tlf. 2101		
BODØ: St. Eysteins kirke,	8.15	10.30
Hernesveien 22, tlf. 21 78 3		
HAMMERFEST: St. Mikael's kirke,	—	10.30
Strandgt., tlf. 1392	19.00	
HARSTAD: St. Sunniva kirke,	8.00	10.30
Skolegt. 4, tlf. 1205		

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaksjon: Pater Hallvard Rieber-Mohn O.P., pater Erik Gunnes O.P.
Redaksjonens adresse: Neuberggaten 15, Oslo NV.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo.

Kontortid: 9—16. Mandag og lørdag 9—13. - Tlf. 42 31 70.

Boligtelefoner: Redaksjonen 55 07 71.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 20 pr. år -
Kr. 10 pr. ½ år. Utlandet kr. 24.

Annonser: 10 dager før utg.dagen
(se nederst på omslagssiden). 24
nummer årlig. - Postgiro 153 21

TO PROSENT

«Troll — vær deg selv nok!» Ordene fra Dovregubbens hall rinner en i minnet over meget av det som skrives ved nyttårsskiftet om fremgang, produksjonsøkning og velstand — så og så mange nye biler, isskap og TV-sett sprøytet ut i den bedre middelstands-trivsel som etterhvert er blitt livsformen for en meget stor prosent av det norske folk.

I et billedblad som representerer arbeiderbevegelsens interesser leser vi at «det forvrøvlede snakket om all den elendighet som følger i velferdsstatens kjølvann (fortrinsvis fra dem som aldri har prøvd å bekymre seg om sin egen økonomi) skal vi ta med en overbærende skuldertrekning. Det er ikke galt at folk har det godt, og det er ikke sant at de blir dårligere av det.»

Det stemmer.

Det stemmer ikke fullt så godt, når det heter at bekymringen for verdens sultende og nødstedte har gjort seg gjeldende «særlig innenfor arbeiderbevegelsens organisasjoner». Både på verdensplanet og her hjemme arbeidet enkeltpersoner og spontane hjelpebevegelser, ofte av kristen inspirasjon, adskillige år etter krigen under inntrykket av at Norges Grunnlov hadde fått en ny hemmelig, regjeringsbeskyttet paragraf: «Rør ikke ved levestandarden!»

Vi er trege av natur, her i landet — vår passivitet er mer tafatt enn vondt ment. Og når vi kommer, så kommer vi. Ett og annet de to siste årene har tydet på at den norske arbeiderbevegelsen for alvor kan komme i gli over dette spørsmålet. Skjer det, legger det en hel provins til hva vi forstår ved norsk humanitet — da er ikke Nansen så død som jubileumsfeiringene ifjor kunne gi inntrykk av. Det må gjerne — i bevegelsens vel nøkterne jargong — kalles «solidaritet». Det er ikke desto mindre, når det ikke bare er en egennyttig løsepenge for å få fred, noe så verdifullt som *nestekjærlighet*.

Det er ikke rart at angsten for nød ble nesten instinkt i et så tungdrevet land som Norge. Hungersnød hadde vi jevnlig inntil poteten kom, i forrige århundre. Slum, underernæring og arbeidsløshet, sistnevnte i massemålestokk, er noe som alle litt eldre mennesker husker. Det tar tid å få fett på nervene, det tar også tid å *utvide* solidariteten til verdens-målestokk, hos et folk som så sent som i 1905 var nasjonalistisk inntil krigsvilje.

Men i en verden der 2/3 av menneskeheten er i angst og elendighet over noe så enkelt som det daglige brød, haster det med omstillingen. Og bare i det ene året som

vi nå planlegger, vil forståelsen for dette komme til å rase inn over oss som et stort skred. Nå prøves gehalten i vår menneskelighet.

Noen uker før jul skrev en av arbeiderbevegelsens ledende skribenter, redaktør *Torolf Elster*, en artikkel i regjeringsorganet, der han lanserte et forslag som senere har fått tilslutning fra billedbladet «Aktuell». På terskelen til vår overdådige julehandel gikk han inn for en økning av omsetningsskatten fra ti til tolv prosent, under forutsetning av at de to tilleggsprosentene går uavkortet til utviklingslandene. Det ville gi — sier de som kan regne — 400 millioner kroner. Ganske visst: En dråpe i nødens hav. Men kanskje allikevel begynnelsen på en nasjonens kronerulling — en gestus av god vilje: Ikke bare det som faller over kanten av vårt overflødigthorn, men en gave av hva vi med rimelig grunn kunne og ville ha brukt på oss selv.

Det er to trekk som tiltaler oss ved dette forslaget. Det første er at det ikke sikter på noe engangs «skippertak», med show og innsamling, men på noe *permanent*. Det vil si at vi i tilfelle godtar hjelpen til utviklingslandenes mennesker som en del av vårt eget livsmønster — en selvfølge vi en gang for alle har akseptert og lever med.

Det andre er sansen for at også *giverne* trenger sårt til at dette blir virkeliggjort. Det uttrykkes tildels unødig blygt og komplisert: Vi får høre at det ville «tilfredsstille det følelsesbehov som holder på å bli en ny og vesentlig politisk realitet». Gjerne det.

Det turde bare være en litt klosset omdiktning av noe som også storparten av det norske folk har bevart sansen for etter tusen års kristen kultur: At menneskeheten egentlig er et eneste stort brødrelag og at vi innerst inne allesammen vet hva det innebærer. Våre fjerne brødre er kommet oss nær — deres sår og deres sult bryter ned vår hus- og vår hjertefred — heldigvis.

Den sansen bør vel løftes ut av politikken — den er almenmenneskelig. Men vi merker oss da med honnør hva en av arbeiderbevegelsens øvrige penner foreslår: At om så regjeringspartiet blir alene om det, skal det våge å ta belastningen ved den to prosents skatteøkningen — som programsak. Det vil si: Som en tillits-erklæring til sine velgere. Han tror ikke den tilliten blir skuffet.

Det tror ikke vi heller.

HRM.

To prosent mer skatt — frivillig?

Redaktør Karl Hafstad er ansatt i Oslo Indremisjon og står for redaksjonen av ukeavisen «Vår Kirke», et åpent og intelligent innslag i den ellers nokså grå og pregløse kristelige pressen i Norge. Han er født i 1915 og er cand. theol. (Menighetsfakultetet) fra 1939.

I et bidrag til jubileumsboken for studentene fra 1936 skriver han blant annet: «Noe løfterikt ser jeg i det faktum at de anti-kristne dogmer i dag føles som noe distansert. Det er mange tegn som synes å varsle en religiøs fornyelse, og meget av det som har utfoldet seg i vår kirke i etterkrigs-årene, varsler at den påny kan gripe skapende inn i vårt folks liv og inspirere til utvidet innsats i de tilbakeviggende land, hvor norsk misjon har utført pionerbragder.»

Mener De at økumeniske kontakter mellom lutherske og katolske kristne — på verdensplanet og her hjemme — har noen verdi i den nåværende situasjon? I tilfelle hvilken?

Svar: A) Da Det lutherske Verdensforbund i 1957 opprettet et institutt for studium av nyere romersk katolsk teologi, et arbeid som inntil nå er ledet av professor K. E. Skydsgaard, var bakgrunnen naturligvis den at vi, på spissen satt, ikke kan fortsette å bedømme hverandre ut fra den situasjon som forelå for fire hundre år siden. Vi kan anstendigvis ikke late som om intet er skjedd i Romerkirken siden den gang.

Den økumeniske kontakt som gjennom dette institutt er etablert, burde, rundt om, og selvfølgelig også hos oss, følges opp på det lokale plan. Jeg tror det svarer til det store skarer av kristne føler: Konfrontert med Den hellige Skrift er splittelsen unormal, og selv om de dogmatiske og konfesjonelle grenser mellom partene er høye, kan vi ikke avfinne oss med splittelsens situasjon. Om vi idag ikke kan se noen vei, må vi ikke gi tapt overfor det som for oss synes uoverkommelig, men be om den tro som er som et sennepskorn, for da står vi under det Kristi løfte at *det umulige er mulig*. Heller ikke i dette forhold må vi oppgi troen på det umuliges mulighet.

Derav følger at vi må ha med hverandre å gjøre. Vi må konkret vise at vi angår hverandre, vi må komme sammen, og jeg kan ikke skjønne hva som skulle hindre at vi fant frem til felter der et praktisk samarbeid var mulig. Hver gang man fra katastroferammede strøk hører om

I GODVILJ

TRE SPØRSMÅL TIL

at katolske og lutherske leger, diakoner og prester arbeider hånd i hånd, er det tindrende klart at *dette er riktig*. Det skulle være det *normale*, men i de gode dager og de trygge kår får den gamle Adam anledning til å skritte opp grenselinjene!

B) Bare det at kontakt etableres *har* allerede sin egen verdi. Men ut over dette skal det vise seg, som jeg selv har en smule erfaring for, at man ved å lære hverandre bedre å kjenne tvinges til å innskrenke den trafikk som har vært drevet til overmål: den å lage *karikaturer* av hverandre og bedømme hverandre ut fra sviktende kjennskap. Og med en voksende forståelse blir det fremfor alt vanskeligere å bedømme hverandre etter de skrøpelige kar hos begge parter! Vi må, også på lokalplanet, lære å forstå hverandre, ikke bare ut fra bøker om hverandre, men ut fra en rapport med det faktiske teologiske og gudstjenestelige liv og det daglige andakts- og fromhetsliv. Vi må først lytte til hverandres selvforståelse før vi begynner å diskutere. Gjorde vi det, fikk vi foreløpig så meget å bestille at det ikke ble så megen tid til å krysse klinger!

Hva synes De skiller og hva synes De forener når De er sammen med katolske kristne?

Svar: Den som lever i en kirke, vet at den usynlige tro materialiserer seg i de mangfoldige dagligdags ting. Og forskjellene i sed og skikk mellom katolske og lutherske kristne kan vel for mange virke skillende. Nå har jeg et positivt forhold til katolikkenes fromhetsliv, til kirkens liturgiske rikdommer etc., og selv om jeg ser trådene fra den dogmatiske overbygning og ned i disse fenomener, har jeg ikke til daglig noen avstandsfølelse ved samvær med de romerske brødre.

Blant mine katolske venner regner jeg f. eks. *François Mauriac's* bøker, i hvilke jeg har funnet en forståelse av evangeliet som er dypere og klarere enn hos lutheranere flest! Forøvrig er grunnfølelsen ved samværet med katolske kristne gleden over fellesskap med mennesker som sammen med meg har Kristi stedfortredende liv, død og oppstandelse som sitt eneste håp.

Venter De — som lutheraner — noe godt av det kommende kirkemøte, og er der noen problemer som De gjerne så tatt opp til katolsk selvransakelse på konsilet?

Svar: Etter det som er kunngjort om det kommende konsil, er det klart at det i adskillig utstrekning vil stå i selvbesinnelsens tegn, og at bl. a. forholdet til andre kirkeavdelinger i den nåværende verdenssituasjon vil bli viet oppmerksomhet.

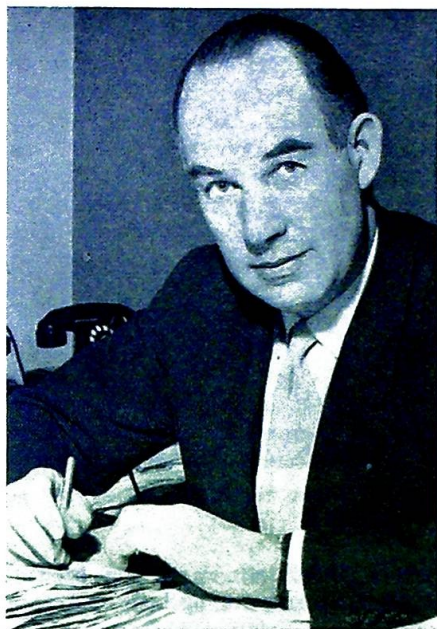
Av slike forhandlinger må vi vente meget godt. Vi må håpe at det kan åpnes veier til at det som synes umulig, kan bli mulig, og at Romerkirken og Kirkenes Verdensråd som etter New Delhi representerer 350 millioner kristne, kunne nærme seg hverandre.

Meget om å gjøre er det at den strømning pave Johannes synes å være formidler av, når det gjelder forståelsen for de protestantiske mindretallskirkers frihet, må nå ut til *hele* kirkelegemet.

ENS TEGN

LUTHERSKE MEDKRISTNE

ØIVIND BERGGRAV

Forlagssjef Øivind Seip Berggrav er leder for «Forlaget Land og Kirke», som siden siste krig har utgitt kristelig litteratur med en beundringsverdig sikker sans for nivå og kvalitet. Han er født i 1913, cand. mag. fra 1939 og en mann hvis evner og innsatsvilje det legges rikelig beslag på — fra menighetsråd til Rotary. Som medredaktør i to tidsskrifter hans forlag utgir, «Kirke og Kultur» og «Kirkebladet», gir han ofte uttrykk for sine standpunkter som kirkeligsinnet luthersk legmann i den religiøse debatt.

Mener De at økumeniske kontakter mellom lutherske og katolske kristne — på verdensplanet og her hjemme — har noen verdi i den nåværende situasjon? I tilfelle hvilken?

Svar: Som legmann har jeg mindre sans for de teologiske motsetninger oss i mellom og har ofte inntrykk av at de stiller seg unødig hindrende. Som luthersk kristen anser jeg jo Bibelen for den høyeste og eneste egentlige autoritet, og anser meg for berettiget til å gå til den for å finne visshet i trosspørsmål. Jeg kan ikke se annet enn at den viser oss alle kristne som ett legeme — Kristi legeme. Legger vi dette evighetsperspektivet på hele vårt liv og vårt arbeide, da må vi nødvendigvis komme til at motsetningsforholdet mellom kirkesamfunnene er synd. Ved vår ferd sønderriver vi kristne Kristi legeme.

Vi må huske den store andel som miljø og arv har, når det gjelder å bestemme vår trosoppfatning. Mang en from norsk pietist hadde være like from katolikk om han var blitt født på Sicilia.

Når dette leses, er den internasjonale bønneuke for kristen enhet underveis — også dette år uten at den har brakt noe nytt trekk av kontakt og samtale mellom norske lutheranere og norske katolikker, svarende til hva som nå finner sted i land etter land i det kristne Vesten. Allikevel er det et faktum at fordrageligheten og den åpne interessen fra begge sider har vunnet kraftig terreng siden krigen.

Det nye året er ellers for katolske kristne først og fremst Kirkemøtets — det II. Vatikankonsilets — år, og Pavens ord om kristen enhet og katolsk selvprøvelse har dermed fått en umiddelbar aktualitet.

«St. Olav» har her, under dette dobbelte inntrykk, virkeliggjort et gammelt ønske og stillet tre for oss vesentlige spørsmål til to fremtredende representanter for våre lutherske medkristne — en teolog og en legmann i Den norske kirke.

De har begge lojalt og vennlig talt fritt fra hjertet — både om det som forener og det som skiller. Til vår egen samtidsforståelse og selvransakelse som norske katolikker i 1962 tror vi det er meningsytringer som bør leses med interesse. Også — ja ikke minst — når vi ikke kan gjøre dem til våre egne.

Jeg mener følgelig at økumenikken — det kristne enhetsarbeide — er både et innlysende og kristelig nødvendig kall til oss. Det er nok i forholdet lutheranerkatolikker at vi sterkest føler avstanden — vel anerkjenner vi hverandre som kristne, men ikke som Kirken med stor K. Den lutherske kirke er mitt åndelige hjem, men jeg tror ikke at den er den eneste saliggjørende kirke. Kontakten med anderledes troende kristne arter seg jo forskjellig i de ulike land — hva Norge angår har jeg meget stor tro på muligheten av kristent samfunn mellom oss, et samfunn hvor vi sammen kan oppdage og fordype sannheten om Kristi legeme. Riktignok er situasjonen i norsk kristenliv i øyeblikket slik at det foreløpig bare kan gi seg få utslag. Vår oppfatning av den katolske kirke må først «avmytologiseres» — vi vet utrolig lite om den og betrakter den altfor ofte som en «busemann». Målet må foreløpig være at vi lærer hverandre å kjenne — særlig ved personlige kontakter. Fremfor alt synes jeg at alle som skriver om religiøse spørsmål burde stå i personlig kontakt med katolikker.

Hva synes De skiller og hva synes De forener når De er sammen med katolske kristne?

Svar: La meg først understreke, at i mine øyne er opplevelsen av fellesskapet det avgjørende. Det er når vi går i detaljer — ikke minst teologiske detaljer — at vanskelighetene melder seg. Hva trosholdning og personlig fromhetsliv angår, synes jeg personlig det faller lett i et katolsk miljø å føle at jeg er blant kristne brødre. På den annen side føler jeg aldri sterkere min spesielt lutherske bakgrunn og takknemligheten for den enn i det kristne samfunn med anderledes troende døpte.

Det er vel en del av denne bakgrunn når jeg i katolsk selskap og gudstjeneste synes jeg møter et forhold til form og «former» som ofte er meg fremmed — vi er jo redd for at formene skal bli tomme. Men det avgjørende skille føler jeg nok overfor den katolske kristnes holdning

AV
KIRKENS
LIV:

Om sykdom og tro

(3. SØNDAG E. EPIFANI)

Kristus pålegger etsteds i Evangeliet sine apostler, at når de har gjort alt hva de skylder å gjøre, da skal de vite at de fremdeles er «unyttige tjenere». Om det faller presten vanskelig å ta dette ordet til seg (det gjelder også ham!), så finner både han, og de mennesker han er satt til å veilede, en hjelp i evangeliet for 3. søndag etter Epifani, om helbredelsen av høvedsmannens tjener.

Kristus sier bare ett ord, så er pasienten feberfri. Helbredelsen er til og med «fjernstyrt». Presten — han vet at når han har preket søndag over denne tekst, kommer virkedagene, hvorav ikke så få timer, for manges tilfelle, tilbringes ved hospitalssenger og i sykerom. Der får han være glad om han finner frem til akkurat de ordene som hjelper til tålmod og utholdenhet i smertene — noen ganger får han bare lov til å være et taust og hjelpeløst medmenneske; andre ganger ikke engang det. Ofte puster han dypt og samler sitt mot, den unyttige tjener, før han banker på sykerommets dør: Når han ikke bringer sakramentene, som er Kristi egen hånd virksom i våre liv, da *vet* han hvor «unyttig» han er. For sykdommen synes å være mester: «Tre dråper fuktighet skiller oss fra døden,» sier filosofen. Den høy-lærde professor som igår tenkte de mest geniale tanker er idag sammenkrøpet i vettløs pine bare på grunn av en sten mindre enn en ert. Den begavede kunstneren som

forleden henrykket en fullsatt Aula ligger sløv og bedøvet med sin tynne livstråd mellom kirurgens hender, så svake er vi.

«Høvedsmannen» i evangeliet var militær — kanskje offiser i grensevakten. Dersom han var så glad i tjenestegutten sin at han oppsøkte Kristus på gaten, var vel alt annet forsøkt, uten resultat: «Herre, hjemme hos meg ligger en av mine unge tjenestefolk og har det så vondt ...» Han har vært minst like hjelpeløs som vi selv, når vi kommer tafatte med våre appelsiner og sjokolade-esker i visittiden og ønsket vi kunne gjøre noe mer for én hvis smerte vi synes vi har del i.

Men det er ikke derfor at evangeliet om det som hendte ham og hans tjenestegutt forkynnes til jordens ender og til tidenes slutt. Det merkelige er at hjelpeløsheten, den som så ofte trykker oss ned i mismotet og selvpogivelsen, den kaller tvert om på *trosmotet* i denne mannen. Det er så merkelig at Kristus selv undres — og *beundrer*. Evangelieteksten bruker uttrykkelig det ordet: *Beundrer*. Uten å nøle, og i et sprog som ennå bærer ekko av slike militære uttrykk som «Marsj!» og «Høyre om!» skildrer han hva Kristus kan utrette for ham. Han, offiseren, er kanskje ikke så stiv i barnelærdommen som de skriftlærde Kristus hadde svermende om seg som en plage. Men han er fagmann på sitt felt: Han forstår seg på myndighet og kommando. Og han vet øyeblikkelig hva Jesus Kristus kan gi for slags ordrer — og bli adlydt.

«**D**in tro har frelst deg ...» Troen frelser. Og dette er kristendommens rot og begynnelse: Å ha troen. Har vi den? Sa ikke Kristus selv engang til apostlene: «*Dersom* dere hadde tro —?»

Svaret er: De hadde — som oss og mer enn oss — troens begynnelse. Og som oss var de ute av stand til å overskue de endeløse muligheter troen åpner i et menneskesinn som av hele sin tyngde hviler på den. Kristus sa at tro kunne flytte fjell — vi synes vi har tatt Hans ord såre alvorlig når vi tillater troen å flytte oss fra gaten inn i kirken én gang i uken!

Hos hvert eneste menneske er der et trosanlegg, en tros-evne. Troen er ikke — som godtfolk ofte innbill seg — et temperamentsspørsmål eller en «legning», som musikalitet eller anlegg for matematikk. Troen bor som

til Maria. Muligens har jeg ikke gått så dypt i problemet, men her føler vi det jo som om katolsk oppfatning av Jesu mor tar bort, eller svekker noe vesentlig, nemlig Jesu menneskelighet. I alt det som skiller, er nok dette hovedsaken for meg. Men ellers er også oppfatningen av kirkens *autoritet* i katolisismen fremmed for meg — striden og uenigheten hos oss lutheranere er noe vi får bære som et kors, for samtidig å redde en verdi vi tror er ekte evangelisk: Et kristenmenneskes frihet.

Sammenfattende til dette andre spørsmålet kunne jeg kanskje si, at jeg føler meg ikke *hjemme* i katolske kirker, men jeg vet at jeg også der befinner meg blant brødre.

Venter De — som lutheranere — noe godt av det kommende kirkemøte, og er der noen problemer som De gjerne så tatt opp til katolsk selvransakelse på konsilet?

Svar: Til det vil jeg si; at jeg håper konsilet tar opp til ettertanke *religionsfriheten* og hele forholdet til ander-

ledes troende kristne. Jeg var nylig i Tyskland, i gamle katolske land som har fått sterk tilvekst av evangeliske øst-flyktninger siden siste krig. Der blir en full av beundring for hvor klokt og kristelig de to konfesjoner «sameksisterer». I Frankfurt, for eksempel, så jeg planene for en ny drabantby der arkitektene og de evangeliske og katolske kirkemyndigheter i godt og fordragelig *samarbeid* la opp den kirkelige betjening av de nye strøkene, blant annet ved godt og umiddelbart nabo-skap mellom de to sognekirkene.

Sånn er det dessverre ikke over alt. Vi skjønner ikke behandlingen av protestantene i Spania, blant annet brenningen av protestantiske bibler der nede. Så sentralisert som autoriteten er i den katolske kirke synes vi dette måtte kunne stanses fra Rom. Også på misjonsmarken synes vi at der ennå forekommer eksempler på «illojal konkurranse» fa katolsk side. Vi må bli klar over at det økumeniske arbeid som *må* fremmes, dessverre forsinkes og hemmes av mistilliten til at katolske kristne tar religionsfriheten alvorlig. Mange tenker som så, at

Omsorgen og bønner for de syke er gammel som Kirken selv.

en Gud-gitt mulighet og mening i *alle* mennesker, også i dem som mener seg «ikke religiøse». Så blir det da livsløpet, med dets vekslende av medgang og motgang, seire og nederlag, utfoldelse og belastning som i stor utstrekning kommer til å bestemme *når* der blir kalt på denne evnen. Det sikre, det er *at* der blir kalt på den, og at her trer vår frie vilje og vårt ansvar inn i bildet.

Det hender at mennesker søker og finner Gud i troen simpelthen ut fra overskudd, lykke og takknemlighet over livet. Men oftest går det vel slik som i høvedsmannens liv, at det er *nøden* som aktiviserer tros-evnen. Det er trist, men det er sant: Våre smil vil vi ha for oss selv; våre tårer kan Gud få. Det er så skjevt at det kan gå i baklås for oss når livet raser sammen: Så får det heller være; vi vil ikke skremmes til tro, eller innrømme

når katolikker er i minoritet, da er de tolerante. Men når de kommer i flertall —!

*

Øivind Berggrav stanser og tenker seg om. Så smiler han, som om han kommer til å huske på noe. «Det viser seg jo,» sier han, «at når kristne av ulike konfesjoner virkelig møter Verden, og presset fra den, da oppdager de hva de har felles, fremfor det som skiller.» Og han minner om en episode fra krigens dager, da hans far førte kampen mot nazismens forsøk på å ensrette oppdragelsen her i landet. Da biskop Mangers bragte den katolske kirkes oppslutning og protesten til Oslo bispegård, og dokumentet skulle undertegnes, viste den lutherske Oslo-bispen ham til sete med en ekte berggravsk replikk: «Vær så god, Deres Høyververdighet! Oslo Bispestol er ledig!»

Han følte seg visst like lite truet som sønnen.

usselheten i å ha behandlet den levende Gud som enslags garanti bak syketrygden og bankkontoen — for påkommende tilfelle.

Høvedsmannens tillit forbløffer oss — det er ikke merkelig når den kunne forbløffe Jesus. Her er så stor en trosvissnet at han endog kan iakttatte formene: Han må gå ut i fra at Jesus som jøde ikke ville tre inn i en ikke-jødes hus (han tok nok feil!), og sier de ord som millioner av mennesker siden har gjentatt i nadverdens hellige stund: «Jeg er ikke verdig at du går inn under mitt tak ...»

Ikke verdig. Men hva våget han ikke! «Si bare et ord —» Denne firkantede og ukompliserte soldaten må såmenn ha hatt skarpe øyne: Han så nemlig det ene nødvendige.

Kristus sa det ene ordet — Han helbredet gutten uten å ha sett ham — simpelthen fordi et menneske gikk til Ham og trodde det var mulig. Og ikke før har dette mennesket gått glad og tillitsfull for å finne sin friske dreng, så peker Kristus ham ut for oss som et eksempel. For vi — vi tror ikke nok.

Vi synes vi har syke som trengte denne helbredende tanke like meget som høvedsmannens tjener. Men tror vi nok på deres vegne, vi som vet og som ser at Gud skaper, opprettholder, helbreder og frelser mennesker hver dag? Troen er et livsforhold til Gud. Dette er en lekse vi sent lærer. Vi går alle omkring med fristelsen til å tenke, at våre liv måtte arte seg anderledes enn det gjør, forat troen skulle kunne få vokse i oss. Dersom jeg ikke var syk, dersom ikke denne angsten trykte meg ned, dersom jeg ikke ble margstjålet av de tusen daglige krav. Troen, tenker vi, den er noe som vokser og blir sterk når en får gå stille i en klosterallé i dyp eftertanke.

Men slik er jo slett ikke troens forutsetninger. Troen er ikke noe som venter oss som en mulighet hinsides kaven. Troen er ment å være selve kjernen i vår reaksjon på de *nærmeste* krav. Slik som hos denne offiseren — der han gikk rakt fra en hjelpeløs lege eller en rådvill apoteker til den levende barmhjertige Gud.

Det er da — men først da — at troen utretter det umulige. «Dersom dere hadde tro som et sennepskorn, da skulle dere si til dette tre: Rykk deg opp med rot, og plant deg i havet ...» Selv de av oss som Kristus med rette har kalt «unyttige tjenere» har jo sett et og annet av hva troen formår å rykke opp med roten, når det gjelder et menneskesinn: En gammel bitterhet mot livet som forgiftet tilværelsen, et nag mot et medmenneske, en pakt med håpløsheten og selvforakten, som om Gud ikke var til og tilga det utilgivelige. Selv våre syke, de som vår svake tro *ikke* gjenreiser fra smerteleiet, har Gud merket med sitt tegn: Det liv som seirer nettopp i døden, det lys som skinner i mørket.

BØNNEUKEN FOR KRISTEN ENHET

Kirkenes Verdensråd har utgitt en liten folder med forslag til bønner for kristen enhet under bønneuken (18.—25. januar). Den norske utgaven er utgitt ved de protestantiske bønne- og arbeidsfelleskapene *Oremus* og *Disippelkretsen*, som i Oslo Domkirkes kapell har innbudt til bønn for enheten hver aften kl. 19.30 i ukens løp.

I St. Dominikus Kirke blir der torsdag 25. januar kl. 19.30 feiret en høymesse med bønn for kristen enhet.

Heinrich Böll

— EN KATOLSK DIKTER MED ET BUDSKAP

Det årlige «bok-rusket» er over, og rundt om i de tusen hjem fordøyes julegave-litteratur — noe godt, meget middelmådig og en god del dårlig.

Efter at reklameskrikene fra forleggere og bokhandlere nå er stilnet av, er det kanskje mulig å slå litt til lyd for en forfatter som visst få vil angre på at de gir seg i kast med, nemlig tyskeren *Heinrich Böll*. I siste sesong holdt jesuittpateren *Heinrich Roos*, København, et fengslende foredrag om ham i «Katolsk Forum», og flere av hans beste bøker er oversatt til norsk. Her er en første oversikt over et forfatterskap som, med vår tids bokflom i tankene, får en til å minnes en vismanns ord: «Livet er kort. Les ikke «gode» bøker ... les de beste!»

I etterkrigstidens tyske litteratur befinner *Heinrich Böll* seg i første rekke. Han er født i Köln i 1917, og tilbragte sin ungdom i den gamle Rhinstaden, der han i 1937 tok artium og gikk i bokhandler-lære. Hans ungdom faller altså sammen med nazismens herredømme i Tyskland, men han ga aldri så meget som en lillefinger til Hitler og hans vesen. «Mine foreldre, mine brødre, mine søstre og tallrike venner bevarte meg fra å bli nazist,» sier han selv, og peker stolt på at Köln «har noe fremfor alle andre byer: Hitler har følt seg mer ille til mote der enn noe annet sted i Tyskland — kölnerne er inkarnerte anti-militarister».

I 1938 ble han innkalt til arbeids-tjenesten, og ett år senere mottok han ordre om å melde seg til «noen ukers militærtjeneste». De ukene skulle vise seg å vare i 6 år — som infanterist opplevde Böll hele krigen, fra den franske kanalkysten til Svartehavet.

«I disse krigsårene,» skriver han, «ble jeg styrket i min overbevisning om at intet er mer meningsløst enn krig og militærvesen.» Og når han skriver om krigen, så er det snarere det absurde og Gudsforlatte ved den han skildrer, enn selve krigens redsler — blod og skrik og galskap.

EN FREMRAGENDE MENNESKEKJENNER

Böll debuterte som romanforfatter i 1949 med «Toget var i rute» — en beretning om tre dager og tre netter i en soldats liv. Den 23-årige Andreas er etter endt permisjon på vei til Østfronten med et troppetog. Idet han stiger opp i toget kommer det plutselig til å stå helt klart for ham at han snart skal dø. Livsviljen i ham protesterer med et skrik — men vissheten er der. Hjulene slår mot skinnene, hvert dunk fører ham nærmere bestemmelsen. Han er kristen, og han kan be. To av hans reisekamerater forteller ham sin historie, og han forteller dem sin egen — tiden går og avstandene svinner, under alt dette føres han og vi fremover mot det ene punkt hvor døden venter ham. I Lvov i Polen lever han

sin siste aften — her opplever han sitt korte livs eneste, og forøvrig helt platoniske, kjærlighet til en gledespike, som han betror vissheten om at han snart skal dø. Hun vil hjelpe ham til å flykte fra sin skjebne, men i selve flukten innhenter den ham.

Böll er også en fremragende novellist, som kan gjøre et miljø levende inntil besettelse. Slik opplever en boken «Hvor var du Adam?», fra 1951 — en samling på ni løst sammenvevde noveller. Hovedpersonen, som går igjen i alle de ni historiene, er igjen en ung soldat, Feinhals, som deltar i tilbake-toget fra Russland. Krigens hånende meningsløshet rammer oss i hjertet når vi ser den unge gutten bli truffet av en granat i det øyeblikk da han — etter den lange marsj i endeløse lidelser — står like ved sitt barndomshjem. Og Böll lar granaten, i grusom ironi, være et tysk projektil, som fyres mot hjemstedet fordi det vil overgi seg til fienden. Dette er krigens blodige idioti kledd helt naken.

Med «Hvor var du, Adam?» hadde Böll skrevet krigen ut av sitt nervesystem. Men som han sier i en novelle: «Da visste jeg at krigen aldri ville ta helt slutt, aldri

«Skrive har jeg villet hele mitt liv, og forsøkte det tidlig. Men ordene fant jeg først sent —»

så lenge der ennå ett eller annet sted blør et sår som den har åpnet.» Og ved krigens slutt var der i Tyskland ikke bare ett og annet sår som blødde. Hele landet var ett eneste stort og åpent sår, og i sine to følgende romaner fra 1953 og 1954, «Og sa ikke et eneste ord» og «Hus uten fedre» har Bøll gitt et ypperlig bilde av den indre og ytre nød som den tids mennesker levde i: husnød, fattigdom, sult og håpløshet. Idag er det nesten glemt, at «det tyske under» spiret frem av «den brente jord» — både materielt og mentalt.

HVERDAGSHELTER

«Og sa ikke et eneste ord» er trolig Bølls hittil beste og mest tilgjengelige bok. Den er beretningen om et ekteskap, og er komponert slik at det vekselvis er mannen og hustruen som forteller sin hverdag. Med to barn bor de innlosjert på et lite rom som bare er skilt fra naboens ved en tynn panelvegg. Mannen går det slik på nervene at han ofte flykter hjemmefra og overnatter hos bekjente eller på jernbanestasjonen. Livsopphold for seg og sine tjener han ved et slit der arbeidstid og fritid går i ett. Romanen samler seg om disse «almindelige» menneskenes grå tilværelse i et par dager — hans rotløshet og hennes strev for å holde dem armoden, desperasjonen og utøyet fra livet. De har likesom ingen stjerne over sin tilværelse — selv deres kjærlighet er forvist til et snusket hotellværelse.

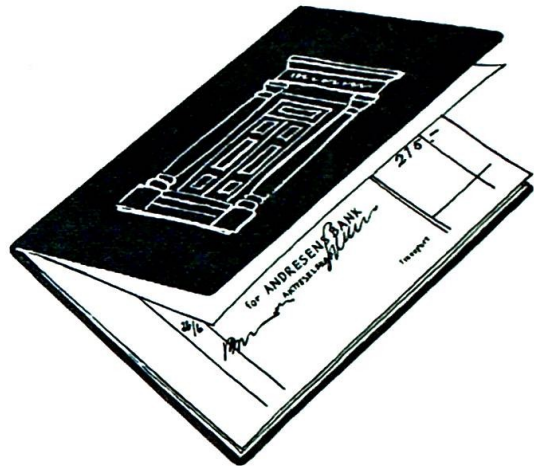
Hun venter enda et barn — han holder på å miste taket i familien og la seg drive, men en prest overtaler ham til å vende tilbake til det de kaller sitt hjem — mer er der ikke. Det ligner tusener av vest-tyske skjebner i de årene. Men det er beskrevet med en sjelden klokskap og medfølelse. «Og sa ikke et eneste ord» (titelen er hentet fra omkvedet i en kjent *Negro Spiritual* som beskriver Jesu korsfestelse) er en dypt kristen roman. Her er ingen sentimental «oppbygghet», men inntrengende og sterk tale om kristne grunnverdier: lidelse, offer, nåde. Bølls røtter i Kirken kommer her sterkere frem enn i noe annet han har skrevet av skjønnlitteratur.

DEN «VANSKELIGE» BØLL

Bølls hittil siste oversatte roman er «Biljard klokken halv ti», som utkom i Tyskland i 1959. Mens de bøker som tidligere er nevnt er lett tilgjengelige, dersom en overhodet er følsom for god lesning, er den sistnevnte en bok som stiller store krav til leseren. For her eksperimenterer Bøll dristig både med komposisjonen og symbolikken. Her vil forfatteren, blant annet ved monotone gjentakelser og ved en «sirkuierende» beskrivelse, tvinge våre tanker til å søke virkeligheten bak bildene. Men gjør en seg den umake å søke til bunns, får en lønn for sitt strev.

«Biljard klokken halv ti» forteller om en tysk familie gjennom tre slektledd. I 1907 slår den unge Heinrich Fählmel seg ned som arkitekt i en mindre tysk by. Hans største verk, abbediet Sankt Anton, sprenges under siste krig i luften av hans sønn Robert, og dennes sønn Joseph, som også er arkitekt, tar del i gjenoppbygningen. Dette tragiske vekselspill mellom skaperevne og destruksjon blir til et mektig symbol under Bølls kyndige hånd. Felles for de fleste av familien Fählmels medlemmer er at de ikke har

Ved DAP eller KONFIRMASJON

En BANKBOK er
DEN BESTE GAVE

ANDRESENS BANK
AKTIESELSKAP
OSLO

smakt hva Bøll kaller «bøffelens sakramente» — maktbrynden og råskapen i deres omgivelser. Kampen for å bevare sin sjel — familiens selvforsvar, under tunge ofre og med bitre tap, mot en voldsmentalitet og et overmot som kringsetter den — dette temaet har Bøll med mesterlig innsikt og dyp forståelse lagt inn i en bok som ikke nettopp er lettfattelig, men som til gjengjeld sier noe viktig om hva det er å være menneske: At det — som i Evangeliets menneske-bilde — er en *vaktjeneste*.

Av Heinrich Bøll er romanene «Hvor var du Adam?», «Toget var i rute», «Og sa ikke et eneste ord» og «Biljard klokken halv ti» oversatt til norsk — alle på Gyldendal Norsk Forlag.

Om forfatteren Bøll finner en gode synspunkter i en liten bok på vel 100 sider, «Der Schriftsteller H. B.. Ein biographisch-bibliographischer Abriss». (Kiepenheuer & Witsch, Köln Berlin 1959) og pater Roos' artikkel om Heinrich Bøll i «Catholica» nr. 4, 1961.

★

«Min første barndomserindring: Hindenburgs armé som vendte hjem. Grå, disiplinert, trøstesløs dro den med sine hester og kanoner forbi vinduet hjemme. Sittende på mors arm så jeg ned på gaten med de endeløse marsj-kolonnene som beveget seg bortover mot Rhin-broene.»

«Uttrykket: Dersom ord kunne drepe, er forlengst blitt virkelighet. Ord kan drepe, og det er utelukkende et samvittighetsspørsmål om en lar sproget trekkes inn på de områder hvor det blir dødbringende.»

(Heinrich Bøll.)

BLIKK på TIDEN

NOTABENE

■ Kjøbenhavn-avisen «Kristelig Dagblad» er et håndgripelig bevis på at det også i vårt nordlige hjørne av kristenheten er mulig å lage en utmerket, saklig og kultivert kristelig dagsavis. Av og til synes en at en trenger et slikt bevis, nord for Skaen.

Over signaturen «Notabene» bringer den jevnlig noen ganske upretensiøse drypp av god, kristen hverdagsfilosofi — danskene kan i det hele tatt kunsten å mynte sin livsanskuelse ut i lommeformat, til lesning på morgentrikken.

Under titelen «Gud i centrum» (6. januar) minner spaltisten oss om et ord av *Franz Werfel*, den østerriksk-jødiske forfatteren som ikke bare fant et praktfullt romanstoff («Sangen om Bernadette»), men også kristentroen i Lourdes:

«Et par år før Franz Werfel døde, sagde den kendte østrigske forfatter i et foredrag i Wien: »Siden renæssansen har Europa oplevet et svært tilbakefald til hedenskapet. Nihilismen med dens politiske surrogatreligioner er den sidste fase i dette tilbakefald. Men verden, som kalder sig selv civiliseret, kan kun helbredes sjæleligt, hvis den igen finner vejen til en ægte kristendom. Hvorfor? vil »dennesides-religionens kirketjenere« udbyrde. Fordi — således må den dybere innsigt bekende — Kristi lære ikke blot ikke er færdig, men knapt nok anet. Fordi den i metafysiske og etiske værdier hæver sig himmelhøjt over alle nutidsbevægelser. Fordi den stiller de plumpe realbarbarer og besatte profitjægere over for det hellige paradoks: Lev i dine egne interesser for sandheden og livet.»

«KATOLSKETIDA» I.

■ «Hvi skriker Menneskeheden saa langsomt fremad?» spurte Wergeland. Noe av den samme utålmodighet var det lenge grunn til å føle over folkeopplysningen i Norge når det gjaldt den katolske kirke og alt dens vesen. Men her er meget skjedd siden krigen — den grove uvitenhet og den aggressive hets er i høy grad på retur, og viker for tålsomhet, interesse — ja noen ganger uttalt sympati.

Som et ekko fra fortiden virker derfor et inserat i et bygdeblad på «den blide kyststripe», et organ ved navn «Venneslaposten» (11. desember 1961). Her gir *Egil Urke* til beste et historiesyn som ikke savner enkle kontraster:

«Vi norske plar nevne en bolk i Norges historie som dansketida. Det var et tidsavsnitt på flere hundre år, da Norge var i særlig forfall og elendighet.

Det sies at denne forfallsperiode kom av at landet lå under Danmark, og det virket uheldig. Men denne tanke er feilaktig.

Tidebolken var som en formørkelse og det som formørket var katolisismen.

Vi norske har vært stolte av vår historie fra før kristen tid, kalt vikingetida, skjønt det bør være en blandet stolthet, slik som våre forfedre herjet og for brutalt fram.

Men historien viser at nordmenn den tid var et overskuddsfolk. De utfoldet stor kraft. De reiste over hav og land til fjerne egne. Det er kraft og tiltak i et folk som gjør slike dåder.

Da katolisismen kom til Norge ble det tilbakegang. Norge seg inn i forfall og mørke, dog ikke momentant. Det tok århundrer for et folk å forsumps slik. Så lå da landet og folket i dvale gjennom flere hundre år.

Først da kirkens makt minsket tok det atter til å lysne av dag i Norge.»

Etter å ha skildret (om vi kan kalle det dét) hvordan lyset først intraff med Hans Nielsen Hauge, påviser Urke raust følgene av det:

«Fra den tid har det vært en gledelig framvokster i Norge. Det er blitt folkeopplysning, oppsving av næringslivet, framgang økonomisk, kulturelt, sosialt og åndelig.»

Når han tenker etter, ligger katolisismen egentlig bak alt som ondt er i historien:

«En bør ikke kalle forfallsbolken i vår historie for «dansketida» men katolsketida etter dem som i virkeligheten forårsaket den. (!)

At katolisismen virker forfall og formørkelse har ikke hendt bare i Norge. Før katolisismen oppsto var Romerriket et mektig verdensrike, med høy kultur og atskillig beundringsverdig. Men da katolisismen kom til Rom forfalt det mektige verdensriket og det ble bare den mørkeste middelalder. Romerriket forfalt nøyaktig av samme grunn og på samme måte som Norge.

Likeledes ble også England forsumpet av katolisismen som skapte middelalderen også der.

Før europeerne kom til Syd-Amerika var der fredelige riker og høye kulturer. Men da katolisismen kom dit ble det ødeleggelse og forfall, akkurat slik som andre steder der katolisismen får feste seg. Katolisismen er den skrekkeligste ødelegger av sann kristendom og kultur. Den er den verste ulykke som kan ramme et folk og land.

Der katolisismen får makt blir det middelaldertilstandene opp igjen.»

En kuriositet?

«KATOLSKETIDA» II.

■ Mer enn en kuriositet er det i hvert fall at Sørlandet nå er blitt selvforsynt med sunn sans selv overfor det katolske skremsel. Under signaturen «Munks» i Kristiansands-avisen «Fedrelandsvennen» leser vi i hvert fall linjer som fritar de lokale tilhengere av det katolske mørke for å ruste seg til debatt:

«Som medlem av Den Norske Kirke er jeg selvsagt ikke mer katolsk i hodet enn at jeg kan innse feil som den katolske kirke har begått. Men derfra og til å underkaste seg den hellige alminnelige dumhet, som preger vedtatt norsk syn på den kirke som norske bønder tross alt nokså nødtvunget ga slipp på ved kongebud i 1500-årene, det er temmelig langt. Det katolikk-hysteri som preger norsk kristenhet er iallfall ikke historisk fundert, og bør ikke i den grad influere på aktuelle spørsmål, at man som «Vårt Land» gjør f. eks. Fellesmarkedet til et katolsk våpen i kampen mot norsk lutheranisme.

Ikke historisk fundert, skrev vi.

I bygdebladet Venneslaposten har en innsender, en eller annen Egil Urke, som åpenbart er villig til å spise katolikker til frokost, så sant han kan utrydde dem, skrevet en artikkel som han har kalt «Katolsketida», og det er på mange måter en bemerkelsesverdig artikkel. I sannhet er det en egenartet historiefremstilling herr Urke er mester for.»

Og etter å ha referert og gjendrevet Urke's påstander, utstøter den opplyste protestant et sukk vi bare kan istemme:

«Forferdende er det at man skal føle seg kallet til å argumentere mot den slags nonsens. En mann som åpenbart oppfatter middelalderen som en tilstand mer enn som en tidsalder, er i og for seg ikke argumenter verd.

Men tankebanene — om de enn er preget av uvitenhet og naivitet — er karaktertypiske for den uvederheftige hets mot en kirke som tross alt er og blir moderkirken.»

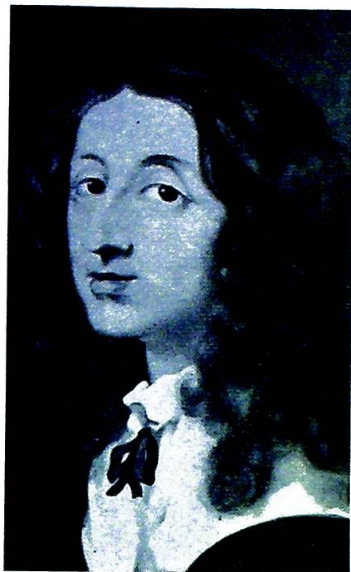
Karaktertypiske? Dessverre — ja.

BØNN I KONJUNKTIV

■ En kollega i den kristne ukepresse, Oslo Indremisjonsblad «Vår Kirke», fyller 75 år, og har i den anledning utgitt et

LITTERATUR

Gåtefulle Kristina

Dronning Kristina — av Sébastien Bourdon. (Nordiska Muséet.)

Sven Stolpe: *Drottning Kristina. Den svenska tiden.* Bonniers 1960.

Kristina, Gustav II Adolfs høyt begavede datter, regjerte som Sveriges dronning inntil hun på riksdagen i Uppsala 1654 høytidelig frasa seg retten til Kronen. Kristina ville konvertere, og ingen katolikk kunne regjere det svenske folk.

variert og fengslende jubileumsnummer, der kraftlinjer og understrømmer i norsk protestantisme danner et spennende og virkningsfullt mønster.

En av bladets tidligere redaktører, sogneprest *Stephan Tschudi*, som i motsetning til så mange teologer har bevart sin stil og sin form mer preget av evangelisk salt enn av oppbyggelig sukker, uttaler seg i et spresk og realistisk intervju om nettopp *formen* i norsk kristenliv:

«Vi har alltid en farlig trang til å isolere det religiøse i vår tilværelse, og rendyrke det. Det avspeiler seg i vårt språkbruk (skriv nå endelig ikke sprogbrug). Når kristne taler og ber høyt, er det ikke nok med at de slår om til et spesialutvalg av ord og uttrykk som er forbeholdt disse stunder; de har også en spesiell grammatikk for anledningen. Konjunktiv er så å si forsvunnet av norsk tale ellers, men blomstrer i religiøs tale: «Måtte du få lov til å hjelpe oss, kjære Gud.» Konjunktiver er kanskje et symptom, kristendom er blitt for meget *ønsketenkning*.

— Med andre ord: «Religion uten beslutning,» som en tysk forfatter har karakterisert tidens kristendom i Vest-Europa?

— Ja. Dette med språket har forresten også en annen side. Det er ikke bare de «utenfor» som ikke forstår de kristnes uttrykksmåte. Mange kristne er blitt så vant med en spesiell ordinnpakning av budskapet at de er mer bundet av emballasjen enn av innholdet. («Det var et godt møte.» «Hva ble det sagt?» «Nei, det husker jeg ikke, men det var så godt...»).

Her er visst et gullkorn å hente også for enkelte som ikke hører til pastor Tschudi's egentlige fold...

Frater Candidus.

Naturlig nok har den gåtefulle Kristina vakt interesse og nysgjerrighet både hos historikere og forfattere. Hvor forskjellige *Strindberg*, *Giovanni Papini* eller *Curt Weibull* enn ellers måtte være — alle har de ydet sitt bidrag til «Kristinamyten».

I virkeligheten står spørsmålene fremdeles ubesvart: hvorfor handlet Kristina som hun gjorde? Hva var bakgrunnen for hennes utvikling, og hva var motivene for hennes valg? Det er disse vanskelige problemer *Sven Stolpe* har tatt opp til vurdering i sin avhandling «Drottning Kristina — den svenska tiden».

Det er først og fremst Kristinas religiøse og intellektuelle utvikling som interesserer Stolpe. Her går han energisk i rette med de tradisjonelle og ofte altfor tendensiøse tolkninger. Og det er både et originalt og fengslende bilde Stolpe tegner av den svenske dronning. — Dette henger ikke bare sammen med at han har valgt å omtolke gamle kilder, men er like meget et uttrykk for at han har funnet frem til et nyere og mer omfattende kildemateriale.

En ting slår en straks ved lesningen av denne biografien: Stolpe har hatt et skarpt blikk for det 17. århundres spesielle litterære, filosofiske og religiøse atmosfære. Det er innlysende at bare ut fra et nært kjennskap til denne bakgrunn kan en kaste lys over meget viktige trekk ved Kristinas psykologiske utvikling. Det er grunn til å understreke dette, nettopp fordi denne tiden hadde et særpreg og bygget på tradisjoner som vi — med våre hjemlige forutsetninger — ofte har hatt vanskeligheter med å trenge inn i.

Stolpes bok om Kristina er altså ikke blitt historisk-skrivning i ordets snevre betydning — den gir også rom for en omfattende idéhistorisk analyse. Og det er ikke minst forbindelsen mellom idéhistorie og psykologi Stolpe har villet beskrive. Etter først å ha gitt en karakteristikk av Kristinas særlige intellektuelle og følelsesmessige forutsetninger, er det på bakgrunn av tidens «presiose» svermerier og litterære virkelighetsflukt at han har ønsket å vise hvorfor og hvorledes Kristinas forsøk på å løse og forstå sine egne konflikter, måtte bli av nevrotisk art.

Kristinas motiver kan selvsagt ikke fanges inn i et par enkle formler. Men Stolpe spør: Kjenner vi likevel disse motiver godt nok til å kaste lys over hennes konversjon? Var det egentlig noen forbindelse mellom konversjon og abdikasjon i Kristinas tilfelle? Stolpes svar er klart nok: «Katolicismen var för Kristina personligen en dräkt som hon påtog för at lättare kunne realisera den förändring av sitt liv som hon på helt andra grunder beslutat genomföra.» Kristina hadde personlige problemer hun for enhver pris ønsket å løse. Hennes konversjon må sees på denne bakgrunn. Katolisismen ble for Kristina et adgangstegn til et større og mer vidsynt miljø enn det den svenske ortodoksi hadde kunnet frembringe. — Stolpe sier det selv, og man må erklære seg enig: «... en helt ny bild av Kristina stiger fram, som varken påminner om smådeskrivarnas eller panegyrikernas.»

Det er faghistorikerens oppgave å vurdere en tolkning på grunnlag av selve kildematerialet. Men det går også an å spørre: virker tolkningen troverdig, avdekker den noe som gir sammenheng i en utvikling eller som kaster nytt lys over et hendelsesforløp? Biografien over dronning Kristina oppfyller disse kravene, og denne gang er det både historikeren, forfatteren og idéhistorikeren som vekker vår beundring.

Kari Vogt.

Kristina av Sverige: «Brev — Maximer».
Översettelse, utvalg og innledning av Sven
Stolpe. Dreyers Kulturbibliotek, Oslo, 1962.

Dreyers Kulturbibliotek er en utsøkt serie — de 13 bindene hittil har gitt oss tekster av blant andre Simone Weil, Angelus Silesius, Mester Eckehart og Pascal — mens utvalg av Thomas Aquinas og Johannes av Korset er under forberedelse.

Det foreliggende bindet brev og tanker av dronning Kristina gir ikke bare glimt av et motsetningsfylt og merkelig sinn, der høy dannelselse og kresen smak veksler med primitiv vitalitet og selvfølelse, men også av en hel tidsalder. Dens seder og politikk, menneskeoppfatning og følelsesliv kommer leseren ganske nær. Brevene røber ofte et sterkt og maktglad temperament — i «maksimene» er stormene derimot stilnet og resignasjon og avklart visdom blir mer fremtredende. Stolpe har gjort et skjønnsomt utvalg og kommentert med skarp-sindighet og lærdom.

Det må også føyes til at Dreyer har gjort dette til en usedvanlig smakfull og vakker liten bok — fornem i hele sitt utstyr.

R. M.

Naturforsker og teolog

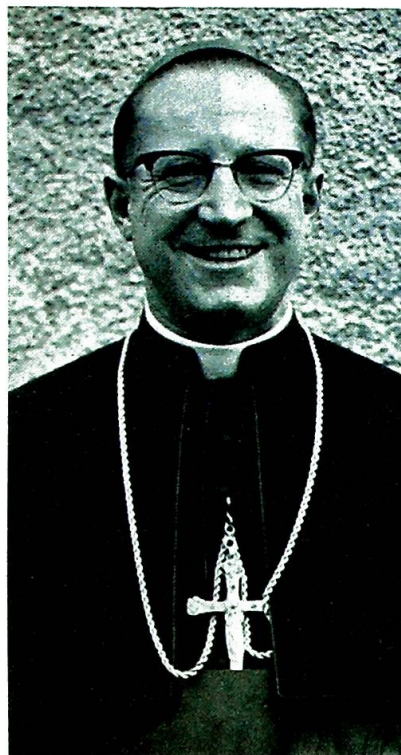
Pierre Lenicque: Modern världsbild och kristen tanke. Lund 1961. 160 s.

Forfatteren av denne boken er knyttet både til Dominikanernes Maria Bebadelseskyrka i Stockholm som prest og til Stockholms universitet som dosent i embryologi. Dette året arbeider han i Canada hvor Mc Gill University i Montreal har betrodd ham visse forskningsoppgaver i forbindelse med øyets histologi.

På samme tid som han arbeidet med den avhandling som han i 1960 fikk svensk doktorgrad for, skrev han diverse essays som for de flestes vedkommende ble trykt i det katolske teologiske tidsskrift *Lumen*. Der skrev han om materialismen i Vesterlandene, den metodologiske materialisme som naturvitenskapene forutsetter og om den filosofiske materialisme, som er alt annet enn videnskapelig. Videre har han skrevet om darwinismen og den thomistiske tenkning, og betingelsene for at disse to skal kunne harmonere i en og samme tenkers intellektuelle verden, han har også skrevet om ny-darwinismen og menneskets egenart blant dyrene.

I de siste numre av *Lumen* utga han et par viktige artikler om den berømte jesuitt og paleontolog Pierre Teilhard de Chardin: *Teilhard's kosmologi och vår tanke-värld* (4. årg. april 1961, s. 180—195) og *Kristus Pantokrator enligt Teilhard de Chardin* (5. årg. oktober 1961, s. 48—66). I en årrekke har nu Teilhard's dristige syntetiske tanke i grenselandet mellom naturvitenskapelig, filosofisk og teologisk tenkning stått i forgrunnen i europeisk idédebatt. Som de fleste vet ble de betydeligste av hans verker først trykt etter hans død i 1955. De har skaffet ham både varme beundrere og strenge kritikere. Hans mest kjente verk, *Le phénomène humain*, («Fenomenet menneske») ble oversatt til dansk og anmeldt flere steder også i Norge (jf. St. Olav 1961, s. 40). Det samme verk er nå oversatt til svensk, og det var denne utgivelse

APOSTOLISK DELEGAT

Som vi allerede tidligere har meddelt, er Mgr. Bruno Heim i høst blitt utnevnt til erkebiskop Martin Lucas' etterfølger som apostolisk delegat i Skandinavia. Samtidig ble han av paven utnevnt til titulærerkebiskop av Xanthus. Søndag 10. desember ble han bispeviet i katedralen i sin hjemstavn Solothurn i Sveits. Biskopen av Basel, dr. Franziskus von Streng, var konsekkrator.

Mgr. Heim er født i 1912. Han studerte filosofi i Angelicum i Roma, hvor han tok doktorgraden, og teologi i Fribourg og Solothurn. I 1938 ble han presteviet. Etter noen år i sjelesorgen i sitt hjemland trådte han i det pavelige diplomatis tjeneste. I 1946 tok han doktorgraden i kirkerett. Han virket så i flere år ved nuntiatoret i Paris, som daværende nuntius Angelo Roncallis (den nåværende paves) medarbeider, 1951—54 var han nuntiaturråd i Wien, senere i Bonn, inntil han ifjor kom til København som «chargé d'affaires» under den apostoliske delegats sykdom. Da erkebiskop Lucas på grunn av syk-

som ga pater P. Lenicque idéen til å samle sine tidligere essays samt et foredrag og utgi dem i bokform.

Forfatteren insisterer selv meget sterkt på den egentlige meningen i ordet «essay», nemlig *forsøk*. Hans dobbelte kvalifikasjon som teologilektor innenfor Dominikanerordenen og som dosent i naturfag er en god nok garanti for at han taler om ting han kjenner godt. Boken kan så meget mer anbefales, som vi her oppe ofte har savnet katolske innslag i debatten omkring naturvitenskapen og kristendommen, av mangel på både filosofisk og videnskapelig skolerte trossfeller.

A. R.

dom måtte trekke seg tilbake, ble Mgr. Heim hans efterfølger.

Hva er den apostoliske delegats oppgave? At den nye apostoliske delegat er utnevnt til erkebiskop, betyr ikke, som det feilaktig har hett i norske aviser, at hans embede innebærer en myndighet over de skandinaviske biskoper, at han skulle være en slags «erkebiskop for Skandinavia».

En apostolisk delegat er Pavens sendemann til de nordiske land, riktignok ikke akkreditert landenes regjering (som en nuntius er det), men utelukkende de stedlige kirkelige myndigheter. Vi minner om noen linjer av en romersk spesialist vi tidligere har sitert i denne forbindelse: «Den apostoliske delegasjon er en permanent representasjon for den hellige Far ... Den apostoliske delegat plikter å beskytte Kirkens stilling og overvåke at Den Hellige Stols lover, dekreter og instruksjoner, hvis stadige og pålitelige fortolker han må være, blir bragt til utførelse. Han skal dessuten utøve en offisiell innflytelse gjennom råd og forslag, rydde uoverensstemmelser av veien og fremme katolske troendes vel. Han er videre den offisielle mellommann for Den Hellige Stol, og det er gjennom ham Den Hellige Stol formidler sine instruksjoner og ønsker og mottar sine informasjoner.»

Den nye apostoliske delegat vil ha sin faste residens i København, men han vil uten tvil bli ofte å se også i Norge.

«St. Olav» gleder seg over den nye og nærmere kontakt mellom Vatikanets myndigheter og disse utkant-områder av den katolske kristenhet som uten tvil vil komme i stand gjennom vår nye apostoliske delegat, og vi hilser ham hjertelig til lykke med hans nye verdighet og hjertelig velkommen til sitt arbeidsfelt her oppe blant oss.

UTLANDET

PATER LOMBARDI OM KONSILET

«Hva venter vi av det kommende konsil?» er et stadig tilbakevendende diskusjonstema blant kontinentets katolikker. Nylig har en ny røst, som aldri taler uten å bli hørt, blandet seg inn i samtalen. Det er jesuittpateren Riccardo Lombardi, som for en ti års tid siden ble kjent Europa over gjennom sitt «kjærlighetens korstog» — en prekenurne kontinentet rundt som varte i flere år. Senere har han utøvet en ikke ubetydelig innflytelse blant annet på legmannsarbeidets område. Han leder «Bevegelsen for en bedre verden», var spesielt vel anskrevet hos den forrige pave, Pius XII. Hans tanker om Kirkens apostolat og den nye samtidsorientering det krever,

beveger seg nok til dels i nokså forskjellige baner fra dem som er vanlige hos de franske og tyske «reformkatolikker» — den italienske bakgrunn er en annen — men hans krav om en større effektivitet i Kirken, paret med hans kompromissløse hevdelse av at heller ikke den kirkelige administrasjon kan unndra seg kjærlighetens lov, får ham i et verk på 400 sider, «Konsilet — for en reform i kjærlighet», til å fremsette vidtgående reformkrav.

For det første ønsker pater Lombardi at basis for pavevalget må utvides. I flere hundre år har det nå vært en uskreven lov at ingen andre enn kardinalene var valgbare til Kirkens høyeste embede. Pater Lombardi anerkjenner helt og fullt det siste århundres paver som usedvanlige personligheter — «gigantiske figurer». Han stiller likevel spørsmålet om det virkelig aldri finnes pave-emner utenfor kardinalenes krets.

For det annet ønsker han en vidtgående reform av kurien, den pavelige sentraladministrasjon: Kurien skulle være mindre et administrativt organ enn et integrerende og orienterende sådant. Også her ønsker han en videre basis for embedsutnevnelserne — de måtte i større grad gjøres på verdensplanet. Nasjonale hensyn burde vike i større grad enn nå er tilfellet. Likeledes burde det være rimelig at en utnevning til et embede i Vatikanet kunne være for kortere tid. Enhver tanke på karriere, på ansiennitet ved utnevnelser, på prestisje, skulle være bannlyst. Pater Lombardi ønsker en langt større «gjennemtrett» i administrasjonen, slik at man i langt høyere grad er sikret virkelig å få det beste fra alle nasjoner.

Endelig foreslår pateren at det blir opprettet et slags «verdenssenat» av katolske legfolk, hvis medlemmer, valgt fra alle fem kontinenter, på bakgrunn av sin faglige innsikt i de verdslige spørsmål, skulle kalles til å løse menneskehetens konkrete jordiske problemer i kristendommens lys. «Ingen makt utenfor den katolske kirke,» skriver pater Lombardi, «er i den stilling at den er istand til å sammenkalle en forsamling av en slik karakter; for den alene er det eneste virkelig verdensomspennende fellesskap med et ubestridt overhode.»

Pater Lombardis bok, med sin til dels skarpe kritikk av kurien, har forståelig nok funnet en noe blandet mottagelse i Vatikan-kretser, og i en usignert artikkel i «Osservatore Romano» blir han selv ganske heftig kritisert for sin fremstilling og sine idéer. At boken inneholder meget stoff til ettertanke, er imidlertid hevet over tvil, og den vil ganske sikkert føre til livlig diskusjon i den katolske verden i de kommende måneder.

ST SUNNIVA SKOLE

Innmelding av katolske barn til 1. klasse høsten 1962 må skje innen utgangen av januar. Døpsattest bør forevises.

3 ROMA FERDER FRA KØBENHAVN

Rom — Assisi — (Ravenna).

30/4—19/5	Ravenna—Rom—Assisi	20	dage	d.kr.	1000.—
29/6—21/7	Ravenna—Rom—Assisi	23	»	»	1100.—
1/10—19/10	Rom—Assisi	19	»	»	900.—

Programmer og opplysninger fra revisor Schwartz, Ø. Farimagsgade 18, København Ø, eller fra lederen, pastor d'Auchamp, Aakirkeby, Danmark.

VATIKANET

Lykkønskninger fra Krusjtsjov.

Først kort før jul ble det kjent, gjennom en notis i *Osservatore Romano*, at også generalsekretær Krusjtsjov var blant gratulantene til pavens fødselsdag 4. november. Det vil si, først 25. november overbragte den sovjetrussiske ambassadør i Italia følgende meddelelse til den pavelige nuntius i Roma (altså Vatikanets sendemann hos den italienske regjering): «Ifølge de instruksjoner jeg har mottatt, ber jeg Dem meddele Hans Hellighet Johannes XXIII, i anledning hans 80-års fødselsdag, lykkønskninger og oppriktige ønsker om en god helse og at han må lykkes i sine edle bestrebelser for å styrke og konsolidere freden i verden og løse de internasjonale problemer ved oppriktige forhandlinger.»

Dagen etter overbragte nuntius en takk for de gode ønsker, der Paven likeledes uttrykte sine ønsker, overfor hele det russiske folk, om universell fred i menneskelig brorskap.

Det er første gang at en slik utveksling av hilsener mellom Sovjetstatens diktator og Paven har funnet sted.

BELGIA

Ny erkebiskop.

Til ny erkebiskop av Malines og Brussel, og dermed til Belgias primas, er utnevnt bispedømmets hittidige administrator, hjelpebiskop *Suenens*. Mgr. *Suenens* blir således etterfølger til kardinal *van Roey*, som døde i høst.

BRASIL

De sosiale forhold på ny.

Det har vakt oppmerksomhet i hele Latin-Amerika at Brasil for første gang i sin historie har fått en kristelig-demokratisk politiker som medlem av sentralregjeringen; det er dr. *Franco Montoro*, utnevnt til arbeidsminister i den nye regjering. Det heter også at i de få uker han har sittet i sitt embede, har han vist stor dyktighet gjennom å få bilagt 60 arbeidstvister.

Et nytt eksempel på Kirkens sterke interesse for de sosiale forhold ga også nylig biskop *Marcos de Oliveira* av Santo André, da han i en tale i nærvær av president *Goulart* og 20 000 tilhørere trakk frem de elendige lønnsforhold som hersket i hans by. Santo André er en viktig industriby i provinsen Sao Paulo. Biskopen foreslo at man innførte en familielønn, slik at arbeideren alltid skulle være garantert en menneskeverdige tilværelse. (KNA)

CEYLON

Enighet om religionsundervisningen.

Ceylons buddhistiske regjering overtok forrige år ca. 700 av landets 750 katolske skoler. Den har nå imidlertid,

etter forhandlinger, samtykket i at bare religionslærere anerkjent av de katolske myndigheter skal få meddele den katolske religionsundervisning. De kirkelige myndigheter søker likeledes å oppnå at man oppgir planene om et forbud mot at prester og ordensfolk meddeler religionsundervisning. (KNA)

CUBA

«Sosialistisk jul».

Cuba er nå definitivt gått inn i rekken av de rent totalitære kommunistland. Fidel Castro ga bare den siste, offisielle bekreftelse på dette, da han kort før jul erklærte seg som «overbevist marxist-leninist». Det er blitt klart for alle at hans kamp mot kirken ikke bare er en kamp mot de «reaksjonære og fascistiske elementer» i den, men en kamp mot kristendommen, ja mot friheten rett og slett.

I år opplevde da Cuba også sin første «sosialistiske jul». På myndighetenes ordre ble alt som kunne minne om den kristne jul sensurert bort i alle private og offentlige manifestasjoner. Butikkvinduene fikk ikke lov til å bruke den vanlige juleutsmykningen, med kristne symboler; postvesenet nektet likeså å motta til forsendelse julekort med kristne motiver. Arbeiderne fikk riktignok julegratiale — men mot å arbeide overtid, for å utligne mangelen på konsumgoder. For prestene var det forbudt å foranstalte noen form for julefeiring

utenom kirkene, — men noe slikt forbud var neppe nødvendig: de få prestene som er igjen i landet, rakk ikke annet enn å reise rundt og sørge for at iallfall messen ble feiret til jul i alle de større byer og landsbyer. I Habana var det forbudt å la klokkene ringe julen inn. Bevbenede militssoldater var postert ved alle kirker — hvilket ikke hindret at folk strømmet til kirkene i masser. (KNA)

ITALIA

Kardinal Dalla Costa død.

Den nesten 90-årige erkebiskop av Firenze, kardinal Dalla Costa, døde kort før jul. Han var erkebiskop av Firenze siden 1931. Fattigforsorgen og boligbyggingen lå ham meget på hjerte, og den kjente borgermester La Pira fikk i ham en varm støtte. Hans holdning under det fascistiske diktatur var også modig og fryktløs. Ennvidere gjorde han en stor innsats under krigens siste fase for å redde Firences skjønne arkitektur og uvurderlige kunstsatter. Med Dalla Costas død er kardinalenes antall sunket til 80. (KNA)

SOVJETSAMVELDET

Masselukking av kirker.

Alene i provinsen Kotovskoje i den moldaviske sovjetrepublikk (det tidligere rumenske Basarabja) er i den senere tid omkring 15 kirker blitt stengt,

FREDRIKSTAD

FREDRIKSTAD BLIK- & METALVAREFABRIK Andresen & Müller

Mek. verksted — Blikkemballasje og metallvarer av enhver slags — Jernfat i alle størrelser og for ethvert øyemed — Isenkramartikler — Elektrisk og Autogensveising — Stanseartikler

DRAMMEN

Drammens malerforretning

Tlf. 83 39 16 - 83 33 32

Inneh. Asbjørn Gundersen

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikkfabrikk

Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

DRAMMEN

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

TYRILYS

A/S TYRI
FABRIKKER

Drammen

Har også landets eneste bivokspresseri

og provinsens eneste synagoge gjort om til turnhall. Provinsens eneste kloster er tatt i bruk til sykehus, og bedehusene til baptister, adventister og andre skoler er likeledes stengt. *Literaturnaja Gazeta* hilser dette «tiltaket» som et forbilledlig mønster på «ateist-aktivistenes kjempende virksomhet». — Lignende beretninger fra andre deler av Sovjet-Unionen tyder på at det dreier seg om en kampanje dirigert høyt ovenfra. (KNA)

TANGANYIKA

Kirken til stede ved uavhengighetsfeiringen.

Tanganyikas uavhengighet, som ble proklamert i desember, så lyset under lykkeligere auspisier enn Kongos. Også den katolske kirke — skjont en minoritet i landet — hadde sin behørlige plass ved feiringen av uavhengigheten. Kardinal Rugambwa velsignet landets nye

flagg og prekte ved avsløringen av minnesmerket for uavhengigheten. Seremonien fant sted i forbindelse med en pontifikalmesse på den største plassen i hovedstaden Dar-es-Salam. Landets statsminister, Julius Nyerere, er som kjent også en overbevist og ansvarsbevisst katolikk. (KNA)

TYSKLAND

Babykirke i Stuttgart — og i USA.

Den første katolske kirke med en innebygd «kirke for barn» skal reises i Stuttgart, heter det i en melding fra Tyskland. Denne barneavdelingen skal tillate barn under skolealderen å følge med i gudstjenesten uten å forstyrre menigheten. — Fra USA meldes imidlertid at en slik kirke allerede, nylig, er bygd i New York — den har et lydtett rom, hvorfra mødre med småbarn kan følge med i det som foregår ved alteret. (KNA)

**Alltid
alt i
Rør - varme - og
Sanitærutstyr**

J. ARNT JENSEN

BRØDRENE DAHL AIS - AVD. HAMAR

Trygve Larsen
CIVILINGENIØR
Byggeledelse m. v. Tlf. 22 584

Inneh.: Jac. Olsen

<p>HAMAR-FIRMAER</p>	<p>Bygningsartikler Støpegods Kjøkkenutstyr Verktøy</p>	<p>Trygve Larsen CIVILINGENIØR Byggeledelse m. v. Tlf. 22 584</p>
<p>M. Grøvdahl Bok- og Papirhandel Tlf. 23 900 - 23 911</p>	<p>LEIF LIE BAKERI & KONDITORI Telefoner: Bakeriforretningen 23 123 Lies Konditori, Østre Torg 23 083</p>	<p>VESTBYENS KOLONIAL Telefon 23 339 - 23 362 H A M A R</p>
<p>OSKAR WIIK Herre- og gutteklær Skotøy for alle STRANDGT. 51 - HAMAR</p>	<p>HAMAR BRYGGERI</p>	<p>Malermester WILLY NIKOLAYSEN Oplandsgt. 2 Tlf. 23 741</p>
<p>A. BLYSTAD Torvgt. 56 Hamar Telefon 23 506 Skotøy og Herreutstyr</p>	<p>Chr. Platou Murstad H A M A R Tlf. 21 600</p>	<p>INGENIØR FINLarsen AS Autorisert rørleggerfirma Strandgt. 53 - Hamar TLF. 24 056</p>
<p>Hedmark Cementvarefabrik E. GRILL FASTING Hamar Elverum - Kongsvinger</p>	<p>H. Wiik Herreutstyr - Skotøy Ø. Torv - Hamar</p>	<p>Erling Vold Magasinet for damer Hamar</p>
<p>Malermester JAC. E. JENSEN Tlf. 23 595 - 21 755</p>	<p>KNUTSTAD & HOLEN FISK OG VILT HAMAR</p>	<p>Astoria MØBELFORRETNING AS Tlf. 22 744</p>
<p>Stortorvets Frukt & Cigarforretning O. E. ALM Hamar - Tlf. 23 237</p>	<p>HAMAR FARVEHANDEL Etablert 1865 Strandgaten - Tlf. 21 015 H A M A R</p>	

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46

Privat 55 77 87 - 69 43 72

OBS!

Ved
adresseforandringer,
vennligst oppgi også
den tidligere
adresse!

*All slags
forsikring*

ANTH. B NILSEN & CO'S
ASSURANCEBUREAU A/S

Rådhusgaten 27, Oslo.

Telefon 41 01 10.

Spesialforretning i
RUSTFRITT STÅL
for sykehusene

KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7 II

Tlf. 33 36 24 - Oslo

Tlgr.adr.: RUSTFRIKNUT

Tobakk - Frukt - Sjokolade

TEXAS

Akersgt. 73 B

ERLING MOE

God fisk

Over til Kombinert!
Forsikringen som gir den beste
beskyttelse når skader inntreffer.

Gulli & Rokk

ASSURANSE

Stortingsgt. 22 - Sentralbord 33 44 00

OSLO

Hans Ekjord

FARVEHANDEL

St. Olavs gt. 3

Tlf. 42 16 13

MALERMESTER

Otto Foerster

utfører allslags maler- og tapetserarbeide.

Tlf. 21 69 06

Melitta

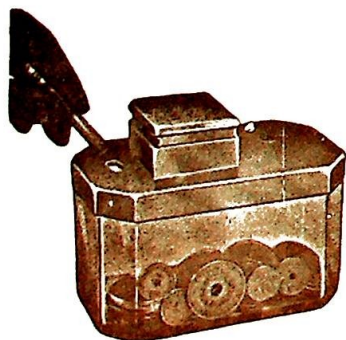
KAFFETRAKTER

og ekstra fin snusmalt
kaffe gir

BEDRE KAFFE

DRØYERE KAFFE

Å SPARE ER EN VANE-
SAK, EN VILJESAK, EN
KARAKTERSAK

«KLAR»

Fåes i banker over hele landet

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØNN

Gladsvai 23, Grefsen

Tlf. 21 13 32

SØREN HANSSEN

Kolonialforretning

Langes gate 6 - Oslo

Telefon 33 77 34

A/s E. Sunde & Co. Ltd.

Oslo

Alt i rørbransjen

WISBECH

Majorstua - Oslo

MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

WITTUSEN & JENSEN A.S

Trykkeri

Kontorrekvisitasystemer